

Sociala problem osynliga efter 65

Hur kan statliga och kommunala myndigheter sluta upp bättre kring gruppen äldre i samhället? Det behövs överbyggande funktioner mellan myndigheter och inom kommunala verksamheter som kan hjälpa äldre att få sina sociala rättigheter tillgodosedda, skriver Hanna Mac Innes och Jörgen Lundälv vid Göteborgs universitet.

De sociala problemen hos den äldre befolkningen ökar. Samtidigt verkar det inte finnas ett socialt arbete som kan fånga upp dessa problem. Längre har äldreomsorgen setts som synonymt med socialt arbete. Men endast en tiondel av landets äldre har äldreomsorg i någon form.

Samtliga biståndshandläggare i en av landets storstäder har fått frågan om hur ofta de möter olika sociala problem. Svaren visar hur de sociala problemen lyser med sin frånvaro. En stor del av handläggarna möter sällan hemlöshet bland äldre och inte heller våld i nära relationer eller skuldsättning. Detta är några av de resultat som [framkommer i vår studie](#).

Resultaten är inte särskilt häpnadsväckande med tanke på att äldreomsorgens primära uppgift är att tillgodose behovet av just omsorg. Men samtidigt växer de sociala problemen stort hos befolkningen 65 år eller äldre. Undersökningen visar också att handläggarna sällan hänvisar de äldre vidare till andra myndigheter som har hand om problem som till exempel hemlöshet, skuldsättning och fattigdom. Vi menar att en del av förklaringen är att det sociala problemet inte är äldreomsorgens primära uppdrag. Detta gör det viktigt att synliggöra definitionen av det sociala arbetet och att det finns multikomplexa sociala problem hos äldre i befolkningen. Men även synliggöra vilka aktörerna är på området.

Om äldreomsorgen fortsatt räknas som den enda aktören inom socialt arbete för äldre kommer detta sannolikt leda till att människor inte blir någons ansvar. Äldreomsorgen i Sverige möter cirka tio procent av över två miljoner personer över 65. Så vem ska lösa de sociala problemen om inte äldreomsorgen gör det?

Vi menar att det behövs överbryggande funktioner mellan myndigheter och inom kommunen mellan de olika verksamhetsområdena. Dessa kan hjälpa den enskilde att navigera i myndighetsdjungeln för att kunna tillgodogöra sig sina sociala rättigheter.

Äldreomsorgen kan vara en brygga men långt ifrån den enda. Vi efterlyser en större samverkan mellan det sociala arbetets aktörer; hur aktörer som exempelvis Kronofogden, Pensionsmyndigheten, Överförmyndarförvaltningen, budget- och skuldrådgivning och äldreomsorgen tillsammans kan arbeta förebyggande på ett effektivt sätt och hur dessa och öka möjligheterna för äldre personer med sociala problem att få rätt hjälp i tid.

Hanna Mac Innes, forskare i socialt arbete, Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet och Institutionen för Individ och samhälle, Högskolan Väst

Jörgen Lundälv, docent i socialt arbete, Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet

Foto: Anna Fredriksson